

Jaarverslag VTH 2024 & Uitvoeringsprogramma VTH 2025

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2024, kortweg VTH jaarverslag 2024 en het Uitvoeringsprogramma VTH 2025, samengevoegd in één document.

In het VTH jaarverslag wordt een weergave gegeven van de inzet van het waterschap op aanvragen om toestemming voor activiteiten die onder een vergunningplicht of een melding vallen. Daarnaast wordt via toezicht in beeld gebracht hoe de naleving op afgegeven vergunningen of algemene wettelijke regels is. In voorkomende gevallen leidt dat tot handhaving, wat inhoudt dat er door het waterschap opgetreden wordt.

Het waterschap doet dit op grond van haar wettelijke bevoegdheid. Deze wettelijke bevoegdheid vraagt om controle daarop, die op grond van de wet is neergelegd bij de provincie. Om te kunnen toetsen wordt jaarlijks een VTH Uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin voor toezicht een planning wordt opgenomen van de benodigde inzet. Voor vergunningverlening wordt een aanname gedaan door in te schatten hoeveel aanvragen er zullen worden gedaan. Toezicht bepaald op basis van de opgestelde risicoanalyse en de hieruit volgende meerjarenplanning, per jaar de prioritering en aandachtsgebieden.

In het voorliggende document zijn allereerst het Jaarverslag VTH 2024 en aansluitend het Uitvoeringsprogramma VTH 2025 opgenomen.

De eerste pagina's van het jaarverslag geven een reflectie op de uitgevoerde projecten en speerpunten van het werk in 2024. Hierna volgt een cijfermatige weergave van de uitgevoerde werkzaamheden, waaronder het aantal verleende beschikkingen en het aantal uitgevoerde controlebezoeken. Ook is een verdeling van de inzet per waterschapsthema, een overzicht van handhavend optreden en de besteding van financiële middelen opgenomen.

Na het cijfermatig overzicht volgt een tekstuele toelichting op de cijfers. Het jaarverslag wordt afgesloten met enkele aanbevelingen voor 2025.

Aansluitend volgt het Uitvoeringsprogramma VTH 2025. Dit onderdeel heeft een gelijksoortige opbouw die start met een cijfermatig overzicht van de geplande werkzaamheden, in te zetten instrumenten en een begroting van financiële middelen. Daarna volgt de tekstuele toelichting, waaronder een beschrijving van enkele actuele ontwikkelingen en geplande projecten.

Vergunningverlening regulier

Bij vergunningverlening was een kleine afname te zien in het aantal toestemmingen dat was verleend volgens het uitvoeringsprogramma VTH 2024. Conform de (indicatieve) planning was de verwachting dat er 1500 zaken afgehandeld zouden worden, en uiteindelijk werden dit 1452 zaken. Dit was een kleine afwijking van het geschatte aantal zaken.

De grootste afname in het aantal toestemmingen zat bij het onderdeel lozingen, namelijk 145 ten opzichte van 530 in 2023. Dit was een gevolg van de inhaalslag van de extra vraag naar ontheffingen van het Besluit lozen afvalwater huishoudens (afgekort: Blah), die in 2022 en 2023 was gemaakt bij de regulering van de lozingen in het buitengebied. Het betrof hier de extra vraag naar ontheffingen van het Besluit lozen afvalwater huishoudens.

Toezicht en handhaving regulier

De inzet van Watertoezicht beweegt zich binnen de bandbreedte van de wettelijke verplichting op aantallen controles van vergunningen op de verschillende disciplines en de inzet op de (beleids-)doelstellingen op gebied van waterkwaliteit. Naast de eigen beleidsverantwoordelijkheid (handhavingsstrategie) wordt Watertoezicht, als ogen en oren buiten steeds meer onderdeel van de algehele waterschapsbeleidscyclus.

Met behoud van aandacht voor de wettelijke verplichting, handelden we met oog op beleidsdoelen en KRW, in 2024 sterker vanuit de (verandering in) waterkwaliteit. Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) als PFAS zijn nog niet altijd vanuit wet- en regelgeving beheersbaar, maar vergen wel actie bij geconstateerde overschrijding. Onduidelijkheid en complexe regelgeving binnen de agrarische sector – bijvoorbeeld rondom bufferstroken- verlegde het accent naar voorlichting. De invoering van de Omgevingswet (inclusief DSO) vergt ook voor Toezicht en Handhaving actualisering van wetskennis, maar leidt vooralsnog niet tot andere aanpak of zichtbaar ander beeld buiten. Hoewel sprake is van gescheiden disciplines, is binnen het VTH-domein aandacht voor integraliteit en optimalisering van de werkprocessen, onder andere met oog op borging en beheer van vergunningen. Dit is inmiddels gereed voor waterstaatswerken en wordt begin 2025 afgerond voor grondwateronttrekkingen, het werkdomein in kader van realisering projecten energietransitie (kabels en leidingen) en ruimtelijke plannen.

Jaarverslag VTH 2024

Naast de wettelijke taken die we uitvoeren, is er ruimte om extra aandacht te geven aan actuele thema's of ontwikkelingen. In 2024 heeft de aandacht voor vergunningverlening met name gelegen bij de volgende onderwerpen:

Vergunningverlening werken mét de Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

De belangrijkste ontwikkeling in 2024 was het werken met de Omgevingswet. De eerste ervaringen waren positief en we merkten dat de basis functioneerde. Onze verwachting met betrekking tot het aantal toestemmingen was uitgekomen, en we zagen een verschuiving van vergunningaanvragen naar meldingen. We hadden ons goed voorbereid op de inwerkingtreding van de nieuwe wet, iets om trots op te zijn!

Het beoogde doel van een intensievere samenwerking met andere overheden was nog uitgebleven; de nieuwe manier van werken was nog niet overal gemeengoed.

In de praktijk bleek dat het werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) technisch goed functioneerde, maar dat er op onderdelen verbetering nodig was als het ging om gebruiksvriendelijkheid. Vanuit initiatiefnemers werd het aanvragen van een vergunning ingewikkeld gevonden. Daar waren we goed op voorbereid en initiatiefnemers ervoeren dat we het een en ander goed op orde hadden, we goede ondersteuning gaven en ze tevreden waren over de communicatie.

Extra aandacht voor lozingsvergunningen, actualisatie

In 2024 werd extra ingezet op de actualisatie van de lozingsvergunningen. Van de 23 vergunningen die geactualiseerd moesten worden zijn er afgelopen jaar 22 geactualiseerd. Eén vergunning moest worden ingetrokken.

Uit de beoordeling van de 22 te actualiseren vergunningen bleek dat bij 17 vergunningen geen inhoudelijke wijziging nodig was en dat vijf lozingsvergunningen daadwerkelijk geactualiseerd moesten worden. Twee van deze procedures zijn in 2024 afgerond. Bij de overige drie liep de procedure nog door in 2025. De verwachting was dat deze alle drie in 2025 afgerond zouden worden.

Project Legger op orde

In 2024 hadden we het beleidskader Legger Waterschap Zuiderzeeland vastgesteld: een belangrijke mijlpaal omdat hierin de kaders voor de Legger waren vastgelegd. Eind 2024 hadden we een eerste ontwerp legger watersysteem ter inzage gelegd.

Goede dienstverlening VTH behouden

In het laatste kwartaal van 2024 werd er een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uitgevoerd. Het klanttevredenheidsonderzoek richtte zich voornamelijk op de formele processen (vergunningen) en de afhandeling van meldingen die binnenkomen bij Waterbeheer (wateraan- en -afvoer, onderhoud en maaibeeld, calamiteiten en ruiming kadavers). Deze vragen gedurende het hele jaar inzet en maken grotendeels onderdeel uit van het reguliere werk.

Met een respons van 13,7% was het onderzoek niet representatief. De resultaten werden daarom als signalen geïnterpreteerd. Conclusies en aanbevelingen van signalen die herkenbaar waren en waar we invloed op hadden, werden opgepakt. De huidige werkwijze is laagdrempelig en direct, wat vanuit het klanttevredenheid merkbaar gewaardeerd wordt. Opvallend was de score over de vriendelijkheid van de medewerkers, zij werden als vriendelijk tot zeer vriendelijk ervaren. Meldingen en klachten worden naar tevredenheid afgehandeld.

Zeer Zorgwekkende Stoffen

In 2024 werd specifiek afvalwateronderzoek uitgevoerd op de herkomst van stoffen bij directe en indirecte lozingen. Focus lag, met oog op werking van de afvalwaterzuiveringen (AWZI's), op Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Handhavend optreden tegen lozingen met PFAS kent echter (formele) belemmeringen door het ontbreken van wettelijke normen en daarnaast voor wat betreft indirecte lozingen een beperking in eigenstandige bevoegdheid.

Mogelijke wijziging bevoegdheid van toezicht en handhaving op indirecte lozingen

De bevoegdheid tot handhavend optreden bij overtredingen ten aanzien van indirecte lozingen ligt bij de Omgevingsdienst. Het waterschap heeft een toezichthoudende bevoegdheid. Ter bescherming van de doelmatige werking van de afvalwaterzuiveringsinstallaties en op verzoek van de Omgevingsdienst, voert team Watertoezicht controles uit op bedrijven met indirecte lozingen. Het gebrek aan een handhavende bevoegdheid maakt ons afhankelijk bij handhaving op overtredingen. Vooruitlopend op landelijke inzet tot het voornemen om de handhavingsbevoegdheid bij indirecte lozingen weer terug te leggen bij de waterschappen, zijn met OFGV en de gemeenten in ons beheergebied werkafspraken gemaakt en/of herijkt op prioriteitstelling. Hierdoor kan in gezamenlijkheid tot optreden kan worden overgegaan. Onze toezichthoudende rol leidde er in specifieke situaties toe dat de aanvoer van PFAS-houdend afvalwater naar de AWZI geminimaliseerd of zelfs gesaneerd is. Bij meldingen van onze zuiveringen t.a.v. de kwaliteit van het ontvangen afvalwater, wordt onderzoek gedaan naar de veroorzaker. Gezamenlijk met de Omgevingsdienst wordt hierbij, waar nodig, handhavend opgetreden.

Naast lozingen op bedrijventerreinen zijn in 2024 locaties in het landelijk gebied, waaronder recreatiebedrijven en arbeidsmigrantenhuisvesting, gecontroleerd op hun afvalwaterlozingen.

Verkennen nieuwe technieken bij toezicht en incidenten

In 2024 hebben de toezichthouders de benodigde certificaten gehaald om drones in te zetten bij controles en wordt praktisch geoefend. De daadwerkelijke inzet op toezicht is nog beperkt geweest.

Agrarische emissies beperken via uitleg en draagvlak

Notoire overtreders daargelaten, lag het accent bij de controles op het geven van voorlichting over de complexe regelgeving voor de bufferstroken en teeltvrije zones. Bij gesprekken met agrariërs wordt ook informatie gedeeld over emissiebeperkende maatregelen vanuit ABW-projecten, zoals een vul- en wasplaats die is voorzien van zuiveringsvoorziening voor de behandeling van afvalwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat. Vanuit thematische benadering tot emissiebeperking is het aantal voorgenomen bedrijfsbezoeken wel gehaald.

Afdichten te diepe boorputten in Zuid-oost Flevoland

Gescheiden bevoegdheden tussen waterschap en de provincie en nader juridisch onderzoek naar de grondslag tot beëindiging (beëindiging van de aanwezigheid van de installatie) hebben ertoe geleid dat niet waterschap, maar de OFGV namens de provincie handhavend gaat optreden en is er vanuit Watertoezicht alleen facilitaire inzet nodig geweest vanuit kennis van de dossiers.

Aanpassen inzet calamiteitenwachtdienst waterkwaliteit

Watertoezicht heeft een 24/7 wachtdienstinzet bij calamiteiten met risico voor oppervlaktewaterverontreiniging, zoals bluswater bij brand, gezonken boten, drugsafvaldumpingen etc. In 2024 is onderzoek gedaan naar optimalisering van deze inzet en de mate van voldoen aan wet- en regelgeving. De uitkomst zal in 2025 worden doorgevoerd.

Klachten/meldingen en handhavingsverzoeken

Dit jaar zijn 145 meldingen met betrekking tot (een afwijkende) waterkwaliteit bij het waterschap binnengekomen en afgehandeld door team Watertoezicht. Enkele voorbeelden van afgehandelde incidenten zijn auto's te water, brand met vrijkomend (verontreinigd) bluswater, dumping van drugsafval en vissterfte.

In 2024 zijn twee verzoeken tot handhaving ontvangen. Het betrof in beide zaken een bodemverontreiniging met uitspoeling. Deze valt onder de bevoegdheid van OFGV, maar deze worden in onderlinge samenwerking opgepakt.

Monitoring inwerkingtreding Omgevingswet en Waterschapsverordening Watertoezicht

Vanuit handhaving constateren we dat daar waar de Waterschapsverordening, in relatie tot de werking van Omgevingswet, aanpassing behoeft en zijn verbeterpunten en voorstellen voor nieuwe voorschriften aangedragen. De aanpassing hebben betrekking op hoofdstuk 2: lozingen; hoofdstuk 3: waterstaatswerken en hoofdstuk 4; grondwater.

Reëler plannen op actuele thema's

We realiseren ons dat de jaarlijks planning, de basis voor het Uitvoeringsprogramma, ieder jaar wat te ambitieus is op haalbaarheid. De inzet op actualiteit van beleidsdoelen en onverwacht complexe projecten moeten beter afgewogen worden tegen de inzet op wettelijke verplichting van controle van vergunningen. In 2024 hebben we hier een eerste aanpassing in gedaan. In 2025 en verder zal dit verder vorm krijgen.

Verbeterpunten

De komende jaren wordt getracht op voorhand meer capaciteit te reserveren voor onder andere:

- Onverwachte complexe handhavingszaken
- Afstemming tussen beleid en uitvoering
- Het leveren van capaciteit voor toezichts- en handhavingsprojecten van externe partners
- Actuele onderwerpen en knelpunten leiden in de dagelijkse praktijk tot vragen van bestuurders, bedrijven en de omgeving. De opvolging hiervan vergt aanpassing van de planning.

Om in de toekomst hierin goed te kunnen faciliteren constateren we dat dit structureel opgenomen moet worden in de planning.

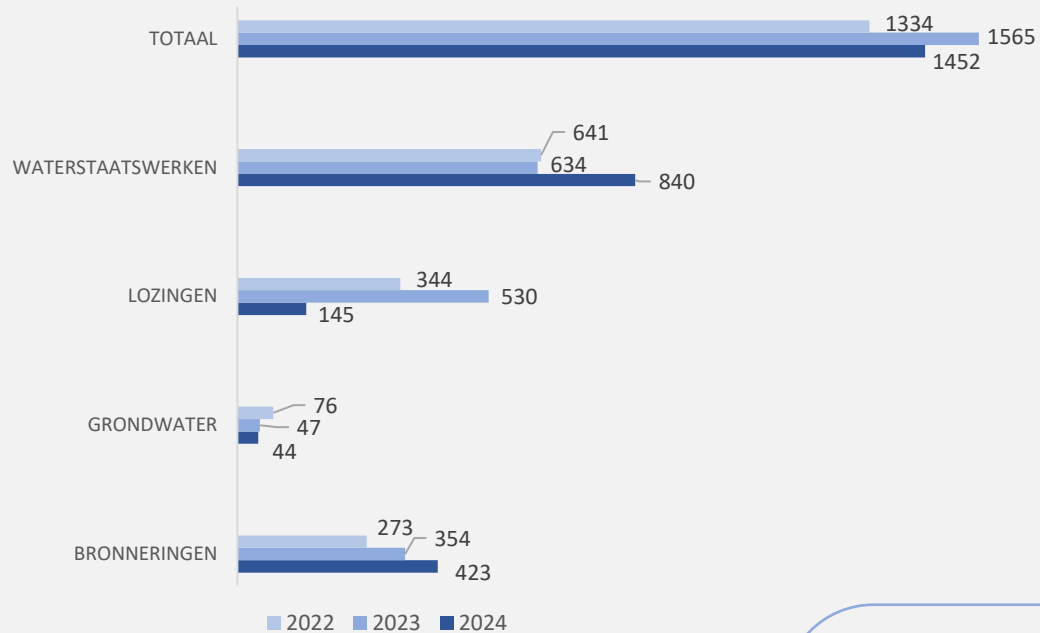
Prestatie-indicatoren voor vergunningverlening; tijdig verlenen, bezwaren en in gebreke stelling

Het percentage tijdig beslissen lag in 2024 op 71% en daarmee is de KPI van 90% niet gehaald. De oorzaak lag enerzijds in beperkte inzet vanwege langdurig verzuim en ouderschapsverlof, maar ook door het vertrek van medewerkers en de instroom van nieuwe medewerkers, die binnen de beperkte capaciteit van medewerkers ingewerkt moesten worden. Daarnaast speelde het niet kunnen vinden van gekwalificeerd personeel en het invullen van vacatures sinds maart 2024 een rol.

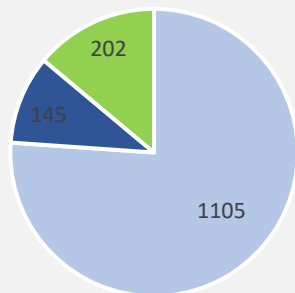
Ondanks een forse daling van het aantal tijdig genomen besluiten, werden er in 2024 geen ingebrekestellingen tegen het niet tijdig beslissen op een aanvraag ingediend. In 2024 werden er geen zienswijzen op ontwerpbesluiten ingediend. Er werden in 2024 vier bezwaarschriften op een watervergunning of maatwerkbeschikking ingediend.

WATERPROCEDURES

Toestemmingen per categorie

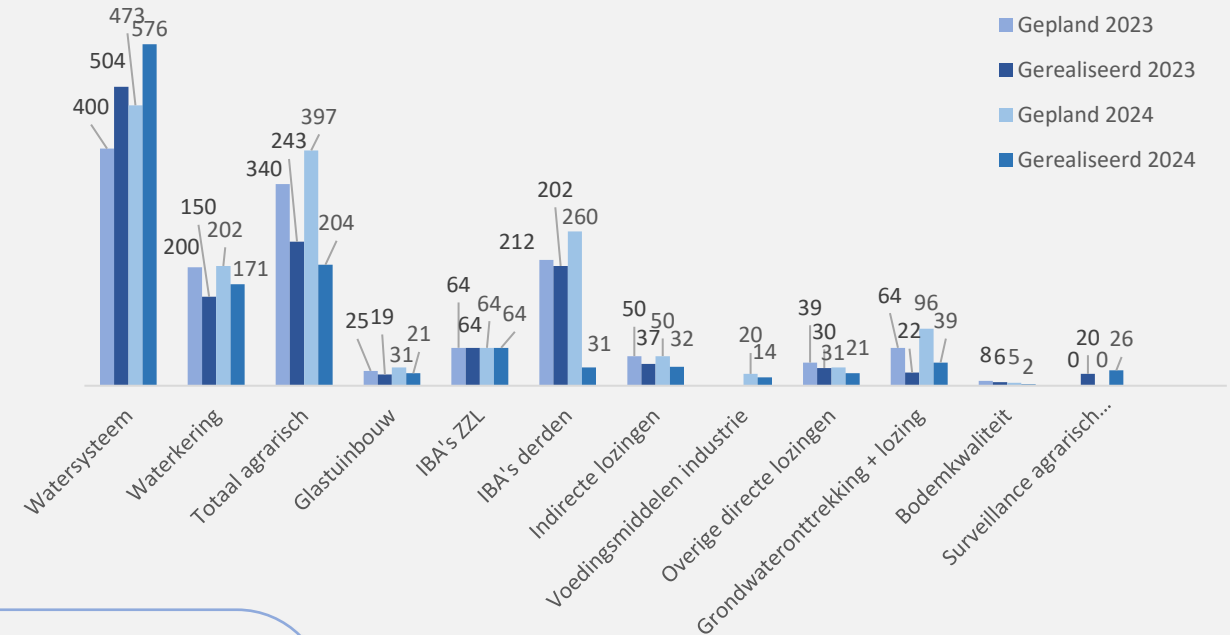
Aantal toestemmingen per thema 2024

Voldoende Schoon Veilig

WATERTOEZICHT

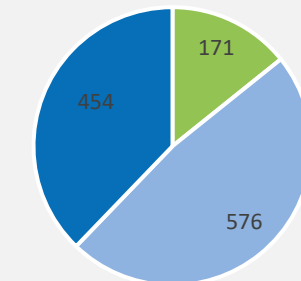
Aantal controles

Projecten en highlights

- Werken met de Omgevingswet en het DSO
- Actualisatie lozingsvergunningen
- Project Legger op orde
- Mogelijke wijziging bevoegdheid handhaving indirecte lozingen
- Registratie en afhandeling milieu incidenten

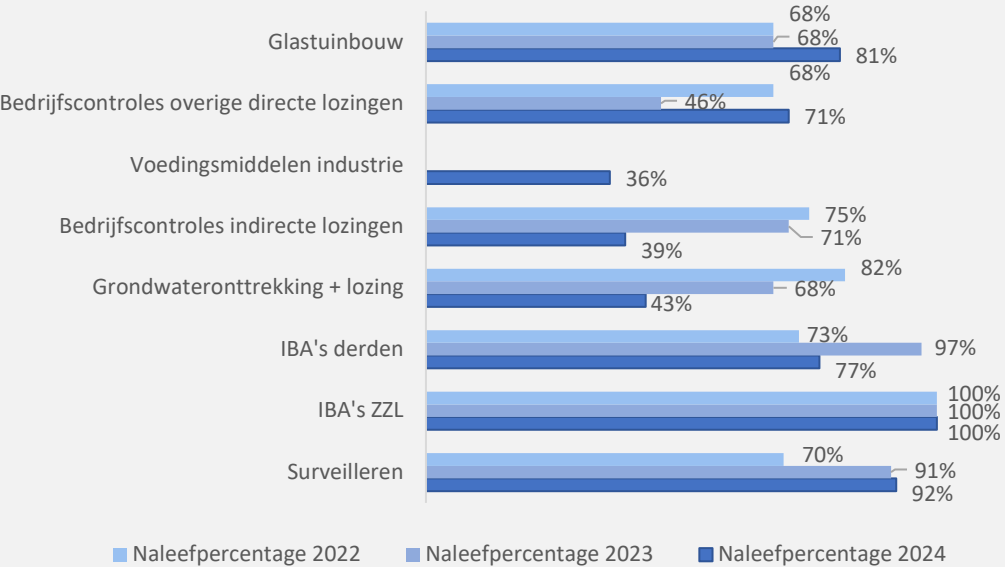
Aantal controles per thema 2024

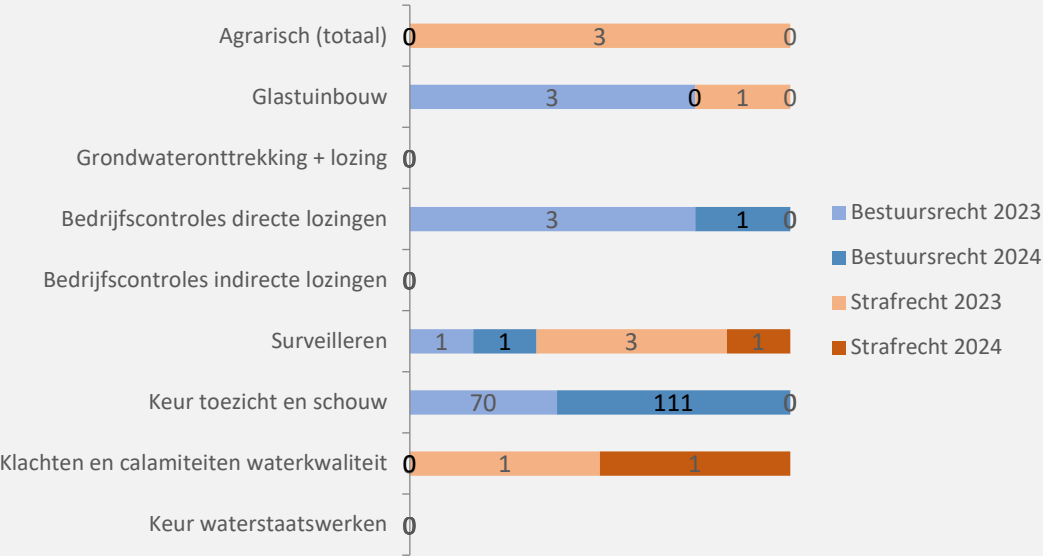
Veilig Voldoende Schoon

Jaarverslag VTH 2024

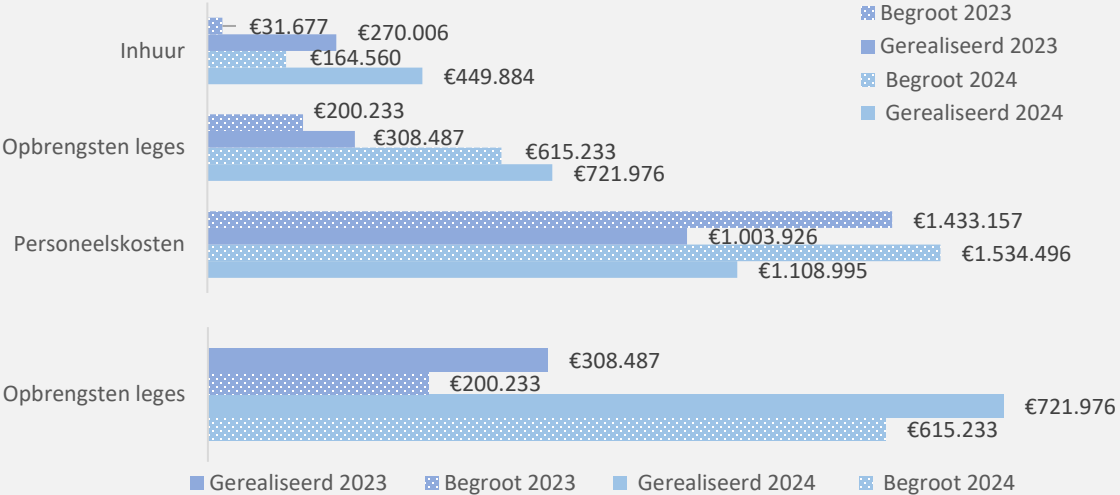
Trend naleefpercentage

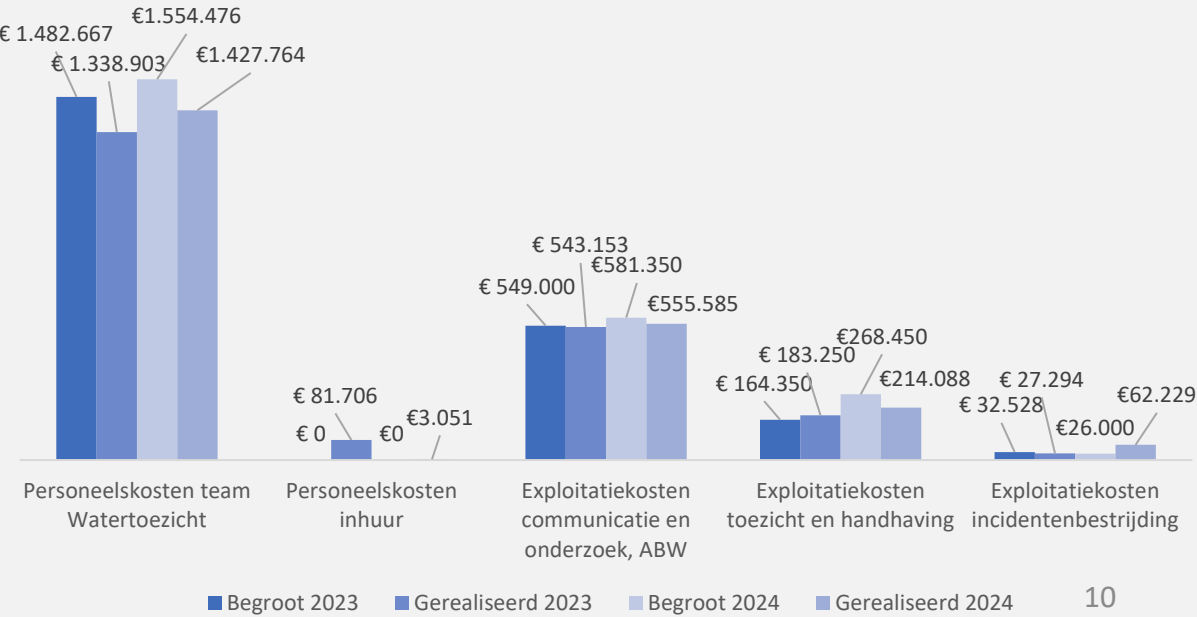
Handhavend optreden

Middelen team Waterprocedures

Middelen team Watertoezicht

Toelichtende tekst bij tabellen en grafieken Vergunningverlening

Op de volgende pagina's wordt in tekst een toelichting gegeven op de cijfers en tabellen op pagina 9 en 10

Toestemmingen per categorie

Voor lozingen:

Het aantal toestemmingen voor lozingen is fors afgenomen en is lager dan verwacht. De daling ten opzichte van vorig jaar is veroorzaakt door het vrij mogen lozen van schoon hemelwater (regen, hagel, sneeuw), de afgenomen verzoeken om ontheffingen te krijgen voor het lozen van huishoudelijk afvalwater, waarover we al eerder schreven, en minder nieuwe bedrijfsmatige lozingen.

In 2024 werd extra ingezet op de actualisatie van de lozingsvergunningen. In totaal ging het om 23 vergunningen. Van deze 23 vergunningen werden er 22 geactualiseerd. Eén vergunning werd ingetrokken. Vijf vergunningen moesten worden aangepast. Van deze vijf lozingsvergunningen werd voor twee een nieuwe vergunning verleend, met aanpassing van voorschriften. Bij de overige drie loopt de procedure nog door in 2025. De verwachting is dat deze alle drie in 2025 afgerond worden.

Voor waterstaatswerken:

Het totaal aantal meldingen en vergunningaanvragen in 2024 ligt hoger dan in 2023.

Eind 2023 werd op basis van de markt een lagere inschatting gemaakt (vanwege de voortdurende stikstofcrisis, arbeidsmarkt en bouwmaterialen) voor het aantal meldingen en aanvragen. Deze prognose is niet helemaal uitgekomen. De meeste vergunningaanvragen hebben te maken met kabels en leidingen, daarna komen de dammen en duikers. De energietransitie en de woningbouw zijn hiermee de voornaamste aanjagers van het hogere aantal vergunningen.

Voor grondwater:

Permanente grondwateronttrekkingen

Het aantal meldingen gerealiseerd voor de permanente grondwateronttrekkingen ligt vrijwel gelijk aan het aantal permanente grondwateronttrekkingen dat is ingeschat. Het aantal vergunningen ligt iets hoger dan ingeschat.

Tijdelijke grondwateronttrekkingen en -lozingen

Het aantal meldingen gerealiseerd voor de tijdelijke grondwateronttrekkingen en -lozingen ligt lager dan het aantal geplande tijdelijke grondwateronttrekkingen en -lozingen. Dit verschil tussen geplande en gegeven toestemmingen heeft geen duidelijk aanwijsbare oorzaak. De tijdelijke onttrekkingen en lozingen hangen vaak samen met bouwactiviteiten en bouwlocaties.

Aantal controles

Afgelopen jaar zijn er minder controles uitgevoerd dan gepland.

Ten aanzien van agrarisch is dit hoofdzakelijk toe te schrijven aan (langdurig) ziekteverzuim. Andere redenen zijn het inwerken van nieuwe medewerkers en het niet kunnen uitvoeren van controlebezoeken door beperkende maatregelen t.b.v. het voorkomen van verspreiden van vogelgriep.

Voor wat betreft indirecte en directe lozingen hebben we sterke focus gehad op complexe bedrijfsprocessen, die meer tijd vergen.

Daarnaast is meer ingezet op thematisch toezicht door bijvoorbeeld surveillance, iets wat zich niet altijd vertaalt in aantallen controles.

Bestaande locaties met een (kleine) septictank hebben hiervoor een ontheffing nodig. Nadat vorig jaar middels een thematische aanpak met het team zeer veel locaties met septictanks zijn bezocht voor het actief binnenhalen van benodigde ontheffingen, bestond het voornemen dit jaar te starten met een cyclus van regulier toezicht. Door langdurig ziekteverzuim is een groot deel van deze controles op septictanks blijven liggen, waardoor de start van het toezicht op deze locaties in 2025 zal starten.

Dit jaar is een nieuwe categorie in het jaarverslag gespecificeerd, te weten “voedingsmiddelen industrie”. Deze bedrijven produceren diverse soorten voedingsmiddelen, waarbij een (biologische) zuiveringsinstallatie aanwezig is voor de behandeling van het afvalwater. Deze categorie bevat zowel bedrijven die direct in oppervlaktewater lozen als indirect op de gemeentelijke riolering. De voedingsmiddelen industrie is een bedrijfstak met een potentieel grote invloed op zowel de kwaliteit van het oppervlaktewater als de doelmatige werking van onze afvalwaterzuiveringen.

De tijdsbesteding per controle op het gebied van grondwater verschilt aanzienlijk. Enkele grotere / complexere werken meer tijd vergen dan gemiddeld, iets wat we de laatste jaren vaker zien bijv. als gevolg van grote projecten als windparken, kabeltracés en zonneparken. Alhoewel het aantal bezochte locaties lager is dan gepland, is de voorgenomen inzet (tijd) ten aanzien van grondwater wel tot uitvoering gebracht.

Het aantal controles ten behoeve van watersysteem was hoger dan gepland. Dit is enerzijds gevolg van het feit dat er ook meer meldingen en vergunningaanvragen zijn ontvangen dan gepland. Anderzijds is er ook meer capaciteit op ingezet om projecten als legger op orde en beheersysteem optimaal te faciliteren.

We constateren dat we bij de start van het jaar te ambitieus plannen. In zijn algemeenheid moeten we vaststellen dat er te weinig tijd wordt gereserveerd om te reageren op actuele vraagstukken en problematiek. In 2025 onderzoeken we hoe we, binnen het kader van de VTH-verplichting, meer ruimte kunnen creëren om sterker in te kunnen spelen op de actuele problematiek rondom de waterkwaliteit bijvoorbeeld door zaken thematisch op te pakken.

Naleefgedrag

Het naleefgedrag is een weergave van de “spontane” naleving van de wet- en regelgeving en wordt weergegeven in het percentage controlebezoeken dat voldoet bij de eerste controle. Het is heel moeilijk dit als waarde voor een vergelijk te hanteren, omdat het zonder de ervaring en het gevoel vanuit de praktijk, gebaseerd is op veel verschillende variabelen.

Het naleefgedrag valt dit jaar voor enkele branches lager uit dan voorgaande jaren. Ten aanzien van indirecte lozingen en het bereiden van voedingsmiddelen ging het vaak om het overschrijden van een lozingsnorm.

Het naleefgedrag bij grondwateronttrekkingen is dit jaar lager dan vorige jaren. Bij diverse onttrekkingen is handhavend opgetreden ten aanzien van het lozen van ijzerhoudend grondwater en het niet indienen van monitoringsgegevens. Hierop zijn door de initiatiefnemers maatregelen genomen om het grondwater te ontijzeren.

Handhavend optreden

In de tabel is ten aanzien van bestuursrechtelijk optreden weergegeven hoe vaak een definitieve last onder dwangsom is opgelegd, ofwel (spoed)bestuursdwang is toegepast. Naast de gepresenteerde nieuwe bestuursrechtelijke zaken in 2024 zijn ook nog enkele langer lopende zaken waarop dwangsomcontroles hebben plaatsgevonden.

Dit jaar is het iets minder vaak nodig geweest handhavend op te treden dan voorgaande jaren. Uitzondering hierop is de schouw, waarbij handhavend optreden juist aanzienlijk vaker nodig was. Het gaat hier om 111 bestuursrechtelijke handhavingszaken ten opzichte van 70 zaken een jaar eerder.

Toelichtende tekst bij tabellen en grafieken

Middelen vergunningverlening

De afdeling Waterprocedures, inclusief inhuur bestond in 2024 uit 20 medewerkers. Er zijn in 2024 een aantal mutaties geweest waarbij het aantal FTE overeenkomt met ongeveer 16 medewerkers. Door vacatures en langdurig verzuim in het team is het budget van inhuur overschreden.

Bij diensten van Waterprocedures gaat de inzet;

1. Enerzijds over de weging van het waterbelang (voorheen: watertoets). Hiermee wordt het waterbelang geborgd aan de voorkant van de processen in ruimtelijke plannen.
2. En anderzijds over de advies- en instemmingsverzoeken van het bevoegd gezag. Denk aan lozingen van grondwater op de hemelwaterriolering, waarbij het waterschap advies uitbrengt met betrekking tot de waterkwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater aan het bevoegd gezag met betrekking tot de riolering. De afhandeling van meldingen die voortkomen uit de meld- en informatieplichten en het afhandelen van vergunningaanvragen.

De geplande inzet van de beschikbare middelen voor vergunningverlening komt redelijk overeen met de daadwerkelijk besteding. In 2024 is er uitbreiding van de formatie begroot, door krapte op de arbeidsmarkt is dit niet volledig gerealiseerd. Ook was er sprake van verzuim en uitstroom.

In 2024 zijn gedurende het 2e, 3e en 4e kwartaal nieuwe medewerkers ingestroomd en daardoor is de uiteindelijke realisatie lager dan begroot.

De opbrengsten van de retributies (legeskosten voor watervergunningen) zijn hoger uitgevallen dan begroot. De overschrijding van het bedrag wordt veroorzaakt door meer vergunningen. Het verschil tussen de verwachte opbrengst en de werkelijke opbrengst in 2024 is vergelijkbaar met de verschillen in 2023 en 2022.

Middelen toezicht en handhaving

De personeelskosten worden door de organisatie op team-niveau weergegeven. Dit is voor Watertoezicht inclusief administratieve ondersteuning, teammanager en de heffingstechnologen.

Personeelskosten Watertoezicht

De personeelskosten waren in 2024 ruim € 125.000 lager dan begroot. Dit komt door vacatureruimte van 1,5 fte binnen Watertoezicht, die in 2024 niet is ingevuld. In Q1 2025 is de invulling van deze vacatureruimte opgepakt.

Exploitatiekosten ABW

De exploitatiekosten voor de inzet op agrarische emissies (Actieplan Bodem & Water) waren afgelopen jaar € 25.000 lager dan begroot. Voor een lopend ABW-project was een financiële bijdrage begroot, maar dat geld is niet uitgegeven.

Exploitatiekosten toezicht en handhaving

De exploitatiekosten voor toezicht en handhaving zijn bijna € 55.000 lager dan begroot. Dit komt door begrote bedragen voor met name bijdragen aan overigen (externe organisaties), die grotendeels niet zijn uitgegeven.

De exploitatiekosten incidentenbestrijding waren afgelopen jaar ruim €35.000,- hoger dan begroot. Dit betreft de kosten van twee uitgevoerde saneringen als gevolg van illegale dumpingen van drugsafval. Voor beide saneringen is een subsidie (50%) aangevraagd, waarvan er één reeds is toegekend. De andere aanvraag loopt nog.

Aanbevelingen voor 2025

Naast de reguliere werkzaamheden voor vergunningverlening, zijn er een aantal onderwerpen die in 2025 extra de aandacht vragen:

Basis op orde

Bij de start van 2025 is de formatie voor vergunningverlening nog niet op sterkte. Streven is de vacatureruimte eind 2025 te hebben ingevuld. In de afgelopen 2 jaar zijn er acht nieuwe medewerkers ingestroomd. Met de gemiddeld lange benodigde inwerkperiode verwachten we dat de capaciteit in de loop van 2026 volledig effectief kan worden ingezet. Het vinden van gekwalificeerd personeel en het invullen van de huidige vacatures blijft een zorg. Dit vereist dat wij de focus leggen op de basis op orde:

- Tijdig verlenen van toestemming op aanvragen
- Wegwerken langlopende aanvragen
- Bezetting binnen formatie op orde krijgen
- Opleiden medewerkers
- Optimalisatie processen

Processen en data op orde bij vergunningverlening

De krapte op de arbeidsmarkt en de uitdaging om vacatures te vervullen dwingt ons om kritisch te kijken naar onze processen en deze nog effectiever en efficiënter in te richten. Vergunningverleners werken steeds meer integraal, en we zetten deze ontwikkeling voort. Daarnaast richten we ons op diverse procesverbeteringen en onderzoeken we hoe (Generatieve) AI ons kan ondersteunen.

Een belangrijk aspect is betrouwbare informatie (data). Ook daarin brengen we verbeteringen aan, zodat we nog beter kunnen sturen op onze processen, inzicht krijgen in waar de echte verbeteringen liggen en deze onderbouwen met feitelijke informatie.

Opleiden

Jaarlijks stellen we een opleidingsplan op voor de medewerkers om invulling te geven aan de eisen van de VTH-kwaliteitscriteria. In 2024 hebben we ons voor de vergunningverleners gericht op het vergroten van de basiskennis van de Algemene Wet Bestuursrecht en het effectief werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In 2025 zullen medewerkers zich verder verdiepen in het onderwerp Water in de Omgevingswet via een Incompany training, waarbij ze naast de theorie actief aan de slag gaan met praktijkcasussen. Dit biedt hen een overzicht van de veranderingen in het juridische instrumentarium voor water binnen de Omgevingswet. Verder wordt geïnvesteerd in de digitale vaardigheden.

Actualisatie kerninstrumenten (Omgevingswet)

Nu we een jaar werken met de Waterschapsverordening, zijn we begonnen met een actualisering op basis van de werkervaringen. Een geactualiseerde versie van de Waterschapsverordening wordt begin 2025 voor een zienswijze publiekelijk gepubliceerd. Waarna de nieuwe versie van de Waterschapsverordening aan het einde van het tweede kwartaal van 2025 wordt aangeboden aan het Algemeen Bestuur ter vaststelling.

De inzet op een actuele en complete Legger wordt gecontinueerd, want ook de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 vraagt opnieuw om actualisatie. Medio 2025 wordt het project Legger op Orde afgerond.

IT vernieuwingen

Implementatie van Onegov als nieuw klantcontact- en archiveringssysteem en gaan we onderzoeken door middel van een pilot, of (Generatieve) AI als ondersteunende tool gebruikt kan worden voor onze processen.

Actualisatie van beleid “Handhaving onder de Omgevingswet”

Het beleidskader voor toezicht en handhaving is vastgelegd in de Nota Watertoezicht 2016 en verder. Om aan te sluiten op de actualiteit is het, mede met het oog op de inwerkingtreding en de ervaringen met de Omgevingswet, noodzakelijk het beleid te actualiseren. Afgelopen jaar is gezamenlijk met de Noordoostelijke waterschappen het beleidskader uitgewerkt. Dit wordt door elk waterschap individueel verder uitgewerkt. In 2024 is gestart met de actualisatie voor ons waterschap en is de ook de hierbij behorende risicoanalyse en meerjarenplanning geactualiseerd. In 2025 wordt dit afgerond en aangeboden ter vaststelling.

Inventarisatie aanpassing van uitvoeringsprogramma en jaarverslag

Op basis van het Omgevingsbesluit moet jaarlijks een uitvoeringsprogramma VTH worden vastgesteld. De uitvoering moet worden verantwoord middels een jaarverslag. Dit moet wettelijk voldoen aan specifieke eisen en wordt getoetst in het kader van Interbestuurlijk Toezicht door de Provincie Flevoland.

Op dit moment vindt werving plaats voor een beleidsmedewerker VTH. Aanbevolen wordt in 2025 de vorm en inhoud van het uitvoeringsprogramma en jaarverslag te evalueren om dit blijvend te laten aansluiten op de wettelijke vereisten én de wensen van ons dagelijks bestuur.

Nieuwe werkwijze invulling calamiteitenwachtdienst

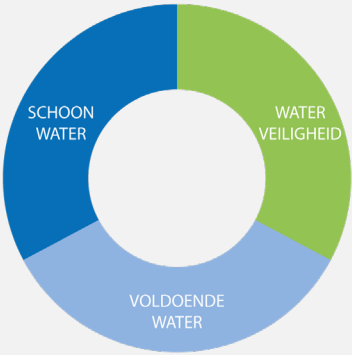
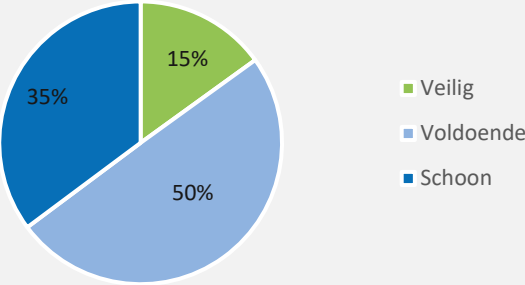
Het in 2024 uitgevoerde onderzoek naar de optimalisering van de inzet en mate van voldoen aan wet- en regelgeving heeft geleid tot verbeterpunten en de aanbeveling voor de toevoeging van een nieuwe rol, te weten de regierol. De uitkomsten zullen in 2025 worden doorgevoerd.

Uitvoeringsprogramma VTH 2025

WATERPROCEDURES

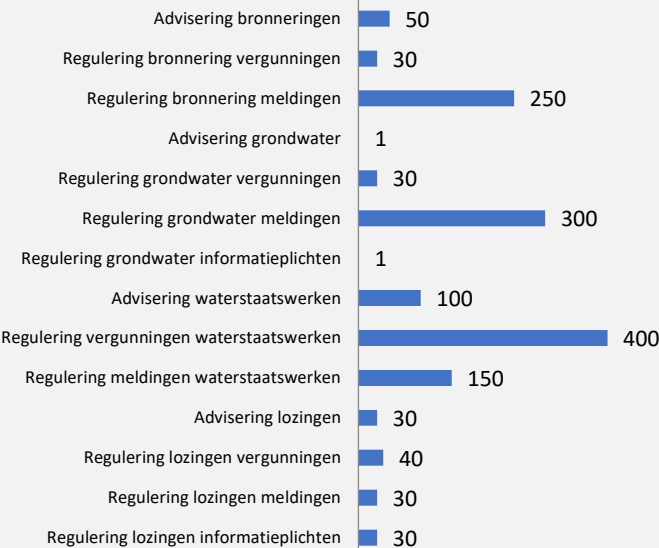
MISSIE

Wij gaan voor een klantgerichte en goede kwaliteit van onze service. Wij vinden het belangrijk om de juiste informatie te geven en gericht samen te werken met de omgeving. Dit doen we door het correct en effectief afwikkelen van (toestemmings-)procedures binnen de fysieke leefomgeving. In ons beheergebied leveren we daarmee een bijdrage aan waterveiligheid, voldoende en schoon water.

Speerpunten

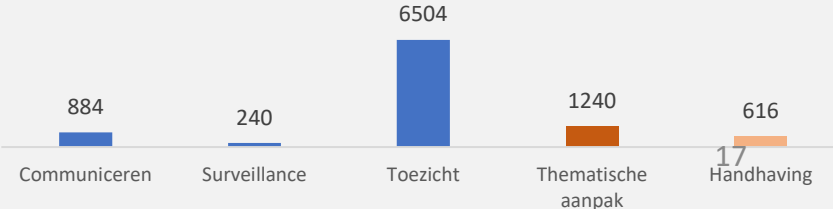
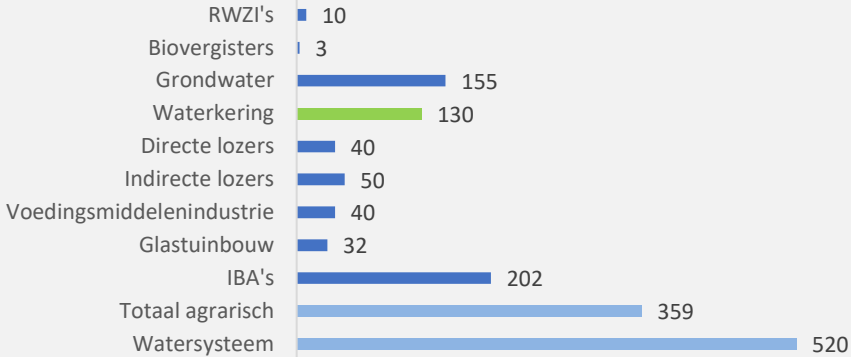
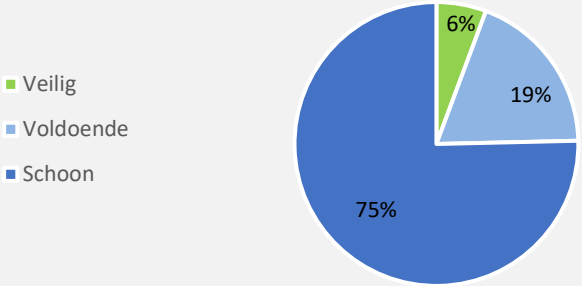
- Processen op orde
- Actualisatie kerninstrumenten
- WPG audits
- Verbeteren VTH kwaliteitseisen
- Ondernijning
- Aanpassing inzet calamiteitenwachtdienst
- Naast regulier toezicht reëler plannen op capaciteit voor actuele thema's
- Thematische aanpak

WATERTOEZICHT

MISSIE

Wij zijn team Watertoezicht. Onze passie is werken aan schoon water, voldoende water en waterveiligheid. Schoner water wordt gerealiseerd door onze taak in het veld samen met de ingelanden, bedrijven, organisaties en andere overheden uit te voeren. Wij brengen bewustwording en gedragsbeïnvloeding teweeg door toepassing van onze instrumenten voorlichting, advisering, surveillance, het houden van toezicht en, indien de situatie daarom vraagt, handhaving. We werken vanuit onderling respect. Betrouwbaarheid, rechtvaardigheid en transparant werken is voor ons de norm.

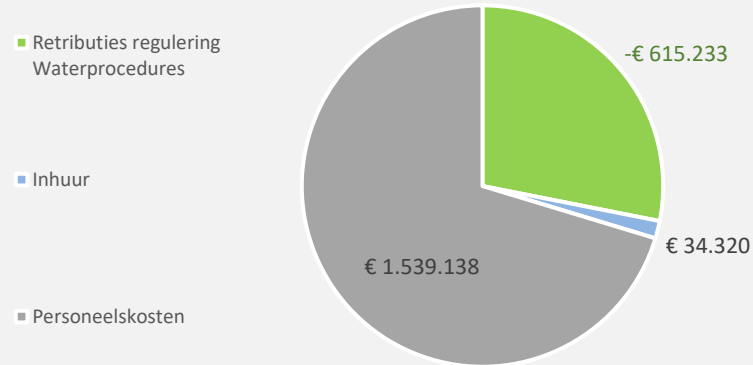

Begroting VTH 2025

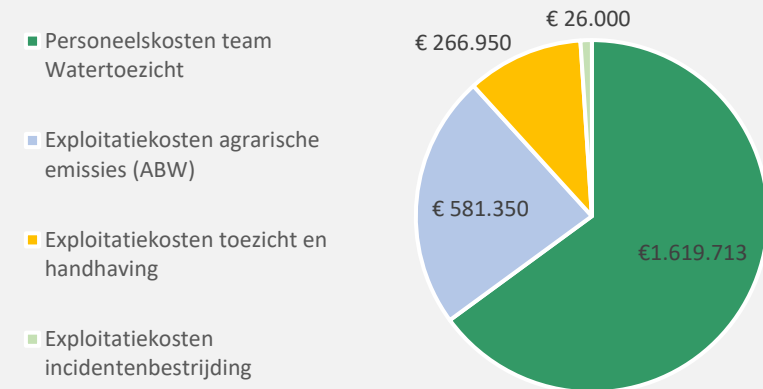
WATERPROCEDURES

WATERTOEZICHT

Begroting vergunningverlening

Begroting watertoezicht

Borgen van middelen

Middels de twee cirkeldiagrammen is de begroting voor 2025 weergegeven voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Personeelskosten zijn weergegeven op team-niveau, inclusief ondersteunende functies en werkzaamheden.

De geplande werkzaamheden voor vergunningverlening kunnen uitgevoerd worden met de huidige bezetting en bijbehorende personeelskosten. Er is inhuurbudget beschikbaar om onvoorziene omstandigheden op te vangen. Ook zijn de verwachte retributies in het kader van vergunningverlening opgenomen.

Geplande werkzaamheden ten aanzien van toezicht en handhaving zijn uitgewerkt in een urenplanning per medewerker. Geplande werkzaamheden kunnen met de huidige bezetting worden uitgevoerd.

In 2025 worden naast reguliere werkzaamheden, de aanbevelingen zoals benoemd in het jaarverslag opgevolgd. Daarnaast volgen hieronder enkele highlights die verder beschreven worden.

Processen op orde

Vanwege de grote opgave in de energietransitie lopen er meerdere grote projecten waarvoor (tijdelijke) grondwateronttrekkingen en -lozingen nodig zijn. Dit vergt veel capaciteit, kennis en intensieve aanwezigheid van de toezichthouders bij de uitvoering van deze werkzaamheden. Omwille van borging van verleende toestemmingen en belang van vaststellen van adequate wijze van uitvoering (Legger en Beheerregister) zal ook in 2025 veel inzet gepleegd moeten worden op waterstaatswerken en grondwateronttrekkingen. Via een integrale workflow tussen Waterprocedures en Waterbeheer/Watertoezicht houden we zicht op het volledige proces vanaf aanvraag/melding, via vergunning, toezicht tijdens werk en controle op naleving en borging in Legger/Beheerregister.

Wpg audits

In 2025 is er, in navolging van het wettelijk schema, een interne auditverplichting gepland op de Wpg. Het betreft onderzoek naar de wijze waarop we omgaan met gegevens in kader van strafrechtelijk handhaving, waarbij gebruik gemaakt wordt van de bevoegdheid en inzet van onze BOA's.

VTH kwaliteitseisen verbeteren

Om aan de hand van de landelijke inzet de waterschappen op uniforme wijze en in lijn met Omgevingsdiensten en RWS te laten opereren, actualiseren we in het samenwerkingsverband Rijn-Oost de VTH-kwaliteitseisen op kritieke massa (omvang en kwaliteiten van de VTH-medewerkers) en wordt gewerkt aan een methode de VTH-processen intern te kunnen auditen.

Wet open overheid (WOO)

Ten aanzien van informatieverzoeken in het kader van de Wet open overheid zien we net als vorig jaar een toenemende trend in het aantal verzoeken. Naast het aantal verzoeken zijn sommige verzoeken omvangrijk qua inhoud en dit vraagt dan ook in toenemende mate inspanningen van vergunningverleners en toezichthouders.

Actieplan Bodem en Water (ABW)

Binnen dit programma wordt vanuit Watertoezicht regie gevoerd op de uitvoering van beleid via projecten gericht op emissiebeperking, inclusief voorlichting en advisering, waarin we samen met de landbouwsector werken aan verbetering van de waterkwaliteit (schoon en gezond oppervlaktewater) om emissies van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten te verminderen.

Watertoezicht onderhoudt veel contact met agrarische ondernemers en legt de verbinding tussen uitvoering (praktijk) en beleid binnen het waterschap, onder andere via onze betrokkenheid bij het magazine Beste Agrariër en de nieuwsbrief Glastuinbouw.

In 2025 wordt een o.a. een nieuw project gestart waarbij ondernemers in de Noordoostpolder zich richten op het verminderen van het vrijkomen van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten door perceelafspoeling.

Aanpassing inzet calamiteitenwachtdienst

De uitkomsten van het onderzoek dat in 2024 is gedaan worden in 2025 ingevoerd. De aanpassing houdt in dat er een regiehoudende functie is toegevoegd als aanspreekpunt voor de melding van calamiteiten. Deze functie is gescheiden van de op te roepen operationele inzet. Dit zorgt voor behoud van overzicht, effectievere inzet (juiste man op juiste plaats) en slagkracht in het veld en bewaking van de veiligheid over de mensen in het veld (duur van inzet en afwisseling).

Ondermijning

Ondermijning als thema kende al een voorzichtige start, maar wordt na ondertekening door het waterschap van De Flevolandse Norm 2.0 begin maart 2025 thematisch verankerd binnen toezichtstaken. Daarbij gaat het in eerste aanleg om herkennen en bouwen aan een netwerk zodat potentieel ondermijnende activiteiten gemeld kunnen worden bij het gezag dat daarover gaat.

Thematische aanpak en projecten:

Vaste mestopslagen: Met surveillance controleren wij op o.a. de mestvrije zones langs het oppervlaktewater op het moment dat agrariërs en loonwerkers drijfmest en vaste mest uitrijden/toepassen op landbouwgronden. Daarnaast controleren wij op vaste mestopslagen nabij het oppervlaktewater. Hierbij letten wij er vooral op dat er geen mestvocht en percolaatwater afspoelt of uitspoelt naar het oppervlaktewater. Agrariërs moeten voldoen aan milieuregels om dit te voorkomen.

Toepassing gewasbeschermingsmiddelen op landbouwpercelen. Met surveillance controleren wij op de naleving van milieuregels bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen op landbouwgronden door agrariërs en loonwerkers. Deze controles voeren wij in het teeltseizoen uit, de periode april t/m oktober. We werken hiervoor samen binnen het Noordelijk Overleg Open Teelt (10 waterschappen en de NVWA) aan hand van een jaarlijks gezamenlijk opgesteld controleplan. Naast het professionele gebruik in de landbouw hebben we oog voor niet-professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door particulieren (bespuitingen sloottaluds).

Aanpak wrakken. We hebben zorg over het grote aantal sterk verwaarloosde, achtergelaten boten en toenemende noodzaak tot het lichten en afvoeren van gezonken boten. Met gemeenten en provincie wordt gezocht naar een (preventieve) oplossing. Een gezamenlijke aanpak is nodig om te voorkomen dat de problematiek zich letterlijk verplaatst en er een onevenredige kostendruk ontstaat, omdat de aanpak vertraagd en/of alsnog te laat is met gevolgen voor het oppervlaktewater vanwege olie- en brandstoflekkage.

Afvalwaterakkoorden en afvalwateronderzoeken. Met de gemeenten Urk en Almere zijn afvalwaterakkoorden gesloten. De komende jaren werken we eraan ook met de andere gemeenten afvalwaterakkoorden overeen te komen. Als onderdeel van deze akkoorden, die in lijn zijn met de ingezette werkwijze sterker te opereren vanuit de veranderingen in waterkwaliteit, gaan we in 2025 specifiek afvalwateronderzoek verrichten op de herkomst van stoffen bij indirecte lozingen. Vanwege functieveranderingen in het landelijk gebied zullen we in 2025 onderzoek doen naar directe lozers zoals (uitbreiding van) recreatiebedrijven en arbeidsmigrantenhuisvestingen.

Kwaliteitscriteria VTH en Interbestuurlijk toezicht

BEOORDELING INTERBESTUURLIJK TOEZICHT VTH OMGEVINGSRECHT

Het Uitvoeringsprogramma VTH en het Jaarverslag VTH worden jaarlijks aan de provincie Flevoland toegezonden ter beoordeling in het kader van interbestuurlijk toezicht. Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de hieruit voortvloeiende wijzigingen vindt over 2024 geen beoordeling van het jaarverslag plaats. De provincie beschouwt 2024 als overgangsjaar. Wel zullen zij het verslag toetsen aan de criteria van de Omgevingswet. Hierbij wordt aangegeven wat eventueel nog verbeterd kan worden om over 2025 adequaat beoordeeld te worden.

IBT Thematisch onderzoek

Om meer inzicht te krijgen in de uitvoering van VTH-taken door gemeenten en waterschap zal er vanaf 2024 en verder, door de provincie ook thematisch onderzoek uitgevoerd worden naar een inhoudelijk thema of een verdieping van (een deel van) het toezicht dat nu wordt uitgevoerd.

KWALITEITSCRITERIA VTH WATERBEHEER

Voor het VTH proces gelden de kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer. Deze criteria geven invulling aan de normstelling op het gebied van de beleidscyclus, kennis en kunde van medewerkers en de borging van het kwaliteitsdenken.

Actualiseren processen vergunningverlening

Met de implementatie van de Omgevingswet en de Waterschapsverordening per 1 januari 2024 is afgelopen jaar praktijkervaring opgedaan. Ten aanzien van de Waterschapsverordening worden in 2025 verbeterpunten voor het onderdeel lozingen, waterstaatswerken en grondwater doorgevoerd.

PRESTATIE-INDICATOREN VOOR TOEZICHT EN HANDHAVING

- Toezicht wordt uitgevoerd conform het Uitvoeringsprogramma VTH. Externe factoren zoals handhavingstafels en input op strategische beleidsdoelen vragen om flexibiliteit.
- De vergrootte inzet van surveillance is blijvend waardoor er meer zichtbaarheid in het veld is.
- Op basis van het Actieplan Bodem en Water consolideren we het werken aan specifieke praktische oplossingen tot beperking van agrarische emissies. Het contact met de sector staat hierbij centraal.
- Het proces van toezicht en in voorkomende gevallen daaraan gekoppelde handhavingprocedures vergen redelijkheid en maatwerk in de afhandelingstermijnen. Werkafspraken met partner organisaties (i.h.k.v. Omgevingswet) zijn onderdeel daarvan. In 2023 zijn deze vastgelegd in een bestuursovereenkomst tussen gemeente, provincie, omgevingsdienst en het waterschap.
- Afstemming met milieupolitie en openbaar ministerie ten aanzien van strafrechtelijke handhaving, waaronder ondermijning.

PRESTATIE-INDICATOREN VOOR VERGUNNINGVERLENING

- Vergunningverlening voor waterkeringen, watersystemen, grondwater en lozingen wordt conform het uitvoeringsprogramma VTH uitgevoerd.
- De KPI's ^{*1} voor 2025 voor de vergunningverlening zijn:
 1. 90 % van de besluiten zijn tijdig verleend
 2. Minder dan 1% bezwaren
 3. Geen (0%) in gebreke stellen bij niet tijdig beslissen.

**1: de 90% is conform de vastgestelde vergunningenstrategie*